

خانوادہ الفرابی

جمہوری اسلامی ایران

www.ketab.ir

نداملکے فاراب

سروش
تہران | ۱۴۰۰
شماره ترتیب انتشار: ۱۹۴۸

سرشناسه: ملکی فاراب، ندا، ۱۳۵۹ -	
عنوان و نام پدیدآور: خانواده تراز جمهوری اسلامی ایران/نویسنده ندا ملکی فاراب.	
مشخصات نشر: تهران: صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، انتشارات سروش، ۱۴۰۰.	
مشخصات ظاهری: ۱۴۴ ص. شابک: ۶-۲۰۰۴-۱۲-۹۶۴-۹۷۸	
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا	
موضوع: خانواده‌ها -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام	
شناسه افزوده: صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، انتشارات سروش	
رده‌بندی کنگره: BP۲۳۰/۱۷	
رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۳۱	
شماره کتابشناسی ملی: ۸۵۳۶۱۴۱ اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا	

www.ketab.ir

انتشارات صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

خانواده تراز جمهوری اسلامی ایران

نویسنده: ندا ملکی فاراب	
ویراستار: فرزانه فخریان صفحه‌آرا: روح الله یاقوتی طراح جلد: هومن پندار	
چاپ اول: ۱۴۰۰ قیمت: ۴۰۰,۰۰۰ ریال شابک: ۶-۲۰۰۴-۱۲-۹۶۴-۹۷۸	
این کتاب در پانصد نسخه در چاپخانه انتشارات سروش لیتوگرافی، چاپ و صحافی شد.	
تهران، خیابان استاد شهید مطهری، تقاطع خیابان شهید دکتر مفتاح، ساختمان سروش	
مرکز پخش: ۸۸۳۱۰۶۱۰-۶۶۴۹۳۶۲۲ سامانه پیامکی: ۳۰۰۵۳۵۶	
همه حقوق محفوظ است. www.soroushpub.com	

فهرست

درآمد.....	۸
مقدمه.....	۱۳
فصل اول؛ چیستی و جرایبی خانواده تراز	
از خانواده موجود تا خانواده مطلوب.....	۱۵
تفاوت میان الگوی خانواده تراز اسلامی با سایر الگوهای ارائه شده از خانواده.....	۱۹
منابع استفاده شده در ترسیم الگوی خانواده تراز.....	۲۴
فصل دوم؛ مقوله های معرف خانواده تراز	
مرحله اول؛ کدگذاری باز.....	۳۲
مرحله دوم؛ کدگذاری محوری.....	۴۳
پیش زمینه های تشکیل خانواده تراز.....	۴۴
همسان همسری.....	۴۴
تاثیر انتخاب همسر صالح بر اصلاح نسل.....	۴۷
الف. شواهد قرآنی.....	۴۷
ب. شواهد ژنتیکی.....	۴۹
ساختار خانواده.....	۵۵
محدوده اطاعت زن از شوهر.....	۵۹
کارکردهای خانواده.....	۶۱
کارکردهای زیستی اجتماعی.....	۶۱
تنظیم رفتار جنسی.....	۶۲
تداوم نسل و فرزندآوری.....	۶۵
مراقبت از فرزندان.....	۶۷

۶۹.....	مراقبت از سالمندان
۷۲.....	کارکردهای تربیتی
۷۹.....	کارکردهای کنترل اجتماعی
۸۰.....	مطلوب یا نامطلوب بودن غیرت زن
۸۴.....	کارکردهای حمایتی
۸۴.....	حمایت معنوی
۸۵.....	حمایت عاطفی
۱۰۲.....	کارکردهای آموزشی
۱۰۵.....	کارکردهای اقتصادی
۱۰۶.....	تقسیم کار در خانه، کار خانگی، اشتغال زنان
۱۱۱.....	مرحله سوم؛ کدگذاری گزینشی
۱۱۳.....	اعتباریابی الگوی خانواده تراز
۱۱۷.....	کتابنامه

درآمد

به قلم دکتر علی دارابی

خانواده، کوچک‌ترین و مهم‌ترین نهاد جامعه بشری است که زیربنایی‌ترین و اولین نهاد هر اجتماعی را تشکیل می‌دهد. از آنجاکه افراد جامعه در خانواده پرورش می‌یابند، خانواده بیشترین تأثیر را بر جامعه می‌گذارد. پس، جامعه‌ای سالم است که از خانواده‌هایی سالم برخوردار باشد. خانواده کانون اصلی حفظ سنت‌ها و هنجارها و ارزش‌های اجتماعی است. انسان در خانواده فرایند جامعه‌پذیری را می‌آموزد. تعاریف فوق نشان‌دهنده اهمیت این بنیان کوچک اجتماعی و بیانگر تأثیر آن در تمامی شئون زندگی افراد، به‌ویژه فرزندان است.

شاید به نظر برسد که مفهوم خانواده بسیار روشن و همه‌فهم است و به تبیین و شناخت آن نیازی نیست؛ اما با مراجعه به علوم مرتبط با این مفهوم، مشاهده می‌کنیم صاحب‌نظران، اعم از مسلمان و غیرمسلمان، بر اساس تخصص و نیازشان، هرکدام تعریفی از خانواده ارائه کرده‌اند:

◆ مورخان و سیره‌نویسان ذیل «تاریخ نهادها و مؤسسات تمدنی» بر این باورند که خانواده کهن‌ترین گروهی است که به اقتضای نیاز طبیعی و عاطفی و اجتماعی بشر شکل گرفته و سابقه‌ای به قدمت زیست بشر بر روی زمین دارد؛ زیرا انسان مدنی‌الطبع است و ناگزیر باید در اجتماع زندگی کند. خداوند انسان را به‌گونه‌ای آفریده است که ضمن برخورداری از توانایی‌های گوناگون، از نظر جسمی و عاطفی احساس نیاز به دیگران همواره در او زنده باشد. همین احساس درونی باعث می‌شود که اجتماع کوچکی به نام خانواده در عرصه زندگی شکل بگیرد.

◆ جامعه‌شناسان ذیل مبحث «جامعه‌شناسی و مطالعات خانواده» از دیرباز به تجزیه و تحلیل خانواده پرداخته و آن را به عنوان نهادی اجتماعی همواره مطمح نظر داشته‌اند. خانواده از منظر جامعه‌شناسی، اساسی‌ترین نهاد اجتماعی است که در شکل‌گیری ساختار کلان جامعه و افزایش بهره‌وری آن نقش بسزا دارد. بافت اجتماع تحت تأثیر تحولات خانوادگی قرار دارد و هرگونه انحراف در فضای خانواده‌ها لزوماً در جامعه منعکس می‌شود. در مقابل، خانواده نیز در برابر تغییرات جامعه از خود واکنش نشان می‌دهد؛ از این رو، می‌توان گفت میان خانواده و جامعه رابطه‌ای دوسویه برقرار است و هرکدام بر دیگری تأثیر می‌گذارد.

◆ مردم‌شناسان اعتقاد دارند که استمرار و دوام خانواده به این دلیل است که این کانون مقدس به آسانی و به بهترین وجه، حوایج انسان‌ها را برآورده می‌سازد و نیازهای آنان را برطرف می‌کند.